

LATVIJAS UNIVERSITĀTE PEDAGOĢIJAS UN PSIHOLOĢIJAS FAKULTĀTE

PSIHOLOĢIJAS NODAĻA

METODISKIE NORĀDĪJUMI

KURSA DARBA I IZSTRĀDĀŠANAI UN AIZSTĀVĒŠANAI

Psiholoģijas bakalaura un psiholoģijas profesionālā bakalaura studiju programmā

Rīga 2015

Metodiskie norādījumi izstrādāti LU Psiholoģijas nodaļā, ievērojot pamatprasības, kādas izvirzītas LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes (PPF) Psiholoģijas nodaļas Psiholoģijas bakalaura un psiholoģijas profesionālā bakalaura studiju programmas 2. kursa studentiem.

© Latvijas Universitāte, PPF Psiholoģijas nodaļa, 2015

IEVADS

Psiholoģijas bakalaura un psiholoģijas profesionālā bakalaura studiju programmu viens no mērķiem ir sagatavot studentu patstāvīga zinātniska pētījuma veikšanai un to rezultātu atspoguļošanai bakalaura darbā. Ceļš uz šo gala mērķi ejams pakāpeniski, jo tikai tā var apgūt visas zinātniska pētījuma stadijas, sākot ar prasmi veikt zinātniskās literatūras teorētisko analīzi, uzstādīt pētījuma projektu, veikt pilotpētījumu un noslēgumā veikt bakalaura līmeņa pētījumu.

Studenti, izstrādājot kursa darbu, nostiprina un paplašina teorētiskajosursos apgūtās zināšanas un apgūst pētnieciskā darba iemaņas. Kursa darbu izstrāde sagatavo studentu bakalaura darba līmeņa pētījumam. Prasības visu līmeņu studentu zinātniskajiem pētījumiem, sākot ar 2. studiju gada kursa darbu un beidzot ar maģistra darbu, ir saskaņotas struktūras un noformējuma jomā. Gan kursa darbi, gan bakalaura darbs var tikt izstrādāti vienā jomā. Students divu vai trīs gadu laikā var secīgi attīstīt savu zinātnisko interesi par noteiktu psiholoģijas tēmu, paplašinot tās izpēti.

Psiholoģijas profesionālā bakalaura studiju programmas studenti secīgi izstrādā trīs līmeņu kursa darbus (Kursa darbs I, Kursa darbs II un Kursa darbs III), psiholoģijas bakalaura studiju programmas studenti - tikai Kursa darbu I.

Studentiem, izstrādājot kursa darbu, jāievēro Psiholoģijas nodaļas noteiktie kursa darbu tematu pieteikšanas, kursa darba nodošanas un aizstāvēšanas termiņi. Noteiktie termiņi netiek mainīti. Termiņu neievērošanas gadījumā students netiek pielaists pie kursa darba aizstāvēšanas.

KURSA DARBS I

Studenti kursa darbu raksta 3. un 4. semestrī, aizstāv 4.semestra noslēgumā.

Kursa darba I mērķis ir apliecināt studenta prasmi veikt zinātniskās literatūras teorētisku analīzi, apkopot galvenās zinātnisko pētījumu atziņas.

Kursa darba izstrādes un aizstāvēšanas *uzdevumi* ir:

- padziļināt un nostiprināt zināšanas noteiktā psiholoģijas jomā;
- izvēlēties un formulēt *kursa darba tematu* un atbilstoši tematam formulēt kursa darba *mērķi*;
- attīstīt prasmi strādāt ar psiholoģijas literatūras datu bāzēm, atlasīt izvēlētajai tēmai atbilstošu literatūru, to apkopot un analizēt.
- mācīties formulēt argumentētus secinājumus, nepieciešamības gadījumā veidojot apkopjošas shēmas, modeļus, akcentējot mazizpētītas jomas vai problēmjautājumus;
- attīstīt spēju aizstāvēt savu viedokli par veikto zinātniskās literatūras apkopojumu noteiktajā tematā.

Kursa darbs tiek rakstīts par kādu studenta izvēlētu psiholoģijas jēdzienu, parādību. Kursa darbs ir vispārīgs teorētisks pārskats par izvēlēto psiholoģijas jēdzienu. Būtiski, ka tajā tiek apskatīti nozīmīgākie autori, teorijas, pētījumu virzieni par šo jēdzienu. Studentam jāapkopo pētījumos iegūtās atziņas, jāizdara secinājumi.

Kursa darba I izstrādes posmi

Kursa darba I izstrāde norit vairākos posmos. Katrs posms paredz noteiktu *uzdevumu* veikšanu, sadarbojoties ar darba vadītāju.

1) *Kursa darba temata izvēle un iesniegšana apstiprināšanai*

Students, pamatojoties uz savām interesēm un apgūtajām zināšanām psiholoģijā, izvēlas kursa darba tematu un darba vadītāju, ar ko saskaņo izvēlēto tēmu. Studentiem jāizvēlas vienu psiholoģijas jēdzienu, kas tiks plašāk apskatīts kursa darba ietvaros.

Lai palīdzētu orientēties docētāju - potenciālo kursa darba vadītāju zinātnisko interešu jomās, studentiem Psiholoģijas nodaļā (turpmāk - PN) ir iespēja iepazīties ar docētāju piedāvātajām kursa darbu izstrādes jomām.

Pirms tēmas pieteikuma iesniegšanas studentam ar darba vadītāju jāaskaņo darba izstrādei nepieciešamā un pieejamā literatūra.

Kursa darba temata pieteikumu rakstiskā formā ar savu un darba vadītāja parakstu (skat. 1. pielikums) iesniedz PN studiju birojā līdz PN norādītajam termiņam. Kursa darba temats tiek akceptēts PN sēdē, pēc akcepta saņemšanas students var uzsākt darbu.

Izvēloties kursa darba vadītāju, studentiem jāņem vērā, ka katrs docētājs uzņemas vadīt tikai noteiktu skaitu kursa darbu.

2) **Kursa darba I izstrāde**

Izstrādājot kursa darbu, svarīgākie darba uzdevumi ir:

- Zinātniskās literatūras atlase un primāra iepazīšanās ar šīs literatūras saturu;
- kursa darba mērķa formulēšana;
- iedalījuma nodaļās izveide;
- kursa darba melnraksta uzrakstīšana;
- kursa darba datorsalikuma izveide atbilstoši noformēšanas prasībām;
- kursa darba iesniegšana PN aizstāvēšanai.

Literatūras izvēle kursa darbam

Kursa darba izstrādes procesā vajadzētu izmantot dažādus literatūras avotus:

1) Lai iepazītos ar pētāmā psiholoģijas jēdziena definēšanu, galvenajām teorijām, autoriem, tēmas struktūru var izmantot psiholoģijas vārdnīcas, enciklopēdijas, arī dažādu autoru mācību grāmatas. Vārdnīcas ieteicams izmantot definīcijām un vispārējam ieskatam par tēmu. Mācību grāmatas vēlams izmantot, lai padziļinātu savu izpratni par tēmu, galvenajām teorijām, nozīmīgākajiem autoriem, pētījumiem. Tomēr plašākam teorētisko jautājumu izklāstam un analīzei vārdnīcas un mācību grāmatas izmantot ierobežoti, vairāk balstīties uz zinātniskajām publikācijām.

2) Ja konkrētās tēmas ietvaros ir pieejams, var izvēlēties kādu plašāku teorētiski apkopojošu rakstu vai nodaļu no rakstu krājuma par šo tēmu. Kursa darbā ir jābūt izmantotiem vismaz 5 zinātniskiem rakstiem, ko students ir izlasījis un uz ko atsaucas nepastarpināti. Tie var būt klasiskie oriģinālpētījumi/raksti un/ vai jaunākie zinātniskie pētījumi.

3) Zinātniskie raksti ir pieejami Interneta datu bāzēs. Īpaši iesakām *Psych Articles*, *EBSCO*, *Science Direct*, *Scopus*, *Sage*, *Eastview Social Sciences & Humanities* u.c. LU mājas lapā ir pieejams LU abonēto datu bāzu saraksts un tās ir izmantojamas ar LUIS lietotāja vārdu un paroli.

Kursa darba izstrādes laikā studentam ir obligāti regulāri jākonsultējas ar darba vadītāju: ir paredzētas ne mazāk kā 3 konsultācijas. Iespējamā konsultāciju struktūra varētu būt šāda:

1. konsultācijā students iepazīstina vadītāju ar izvēlēto tēmu, atrastajiem zinātniskajiem pētījumiem un saņem vadītāja akceptu izvēlētajai tēmai un vadītājs paraksta iesniegumu. Tēmas izvēles procesā ir ļoti svarīgi apskatīt pieejamo zinātnisko literatūru, lai pārliecinātos par tās pieejamību studentu interesējošā aspektā. Notiek vienošanās par termiņiem dažādiem turpmākā darba etapiem.

2. konsultācijā students ar vadītāju pārrunā izlasīto, apspriež darba sadalījumu nodaļās, izveido satura rādītāju.

3. konsultācijā students atrāda vadītājam noteiktu darba apjomu, par ko iepriekš vienojas ar vadītāju, tā var būt viena pabeigta nodaļa vai cits apjoms pēc vadītāja ieskatiem.

Ja students nav konsultējies ar vadītāju un strādājis pēc kopīgi izstrādātā plāna, vadītājam ir tiesības atteikties no darba vadīšanas, kā arī nepielaist studentu pie darba aizstāvēšanas. Šādā gadījumā kursa darbs atkārtoti jāizstrādā nākamajā gadā, pēc LU cenrāža par to maksājot atkārtoti.

3) Kursa darba I aizstāvēšana

Kursa darba aizstāvēšana norisinās PN komisijā (2-3 PN docētāji). Aizstāvēšanai jābūt gatavo 5-7 minūšu prezentācija (izmantojot *PowerPoint* programmu, burtu lielums tekstā ne mazāks par 28, tabulās 20), kurā tiek atspoguļota svarīgākā informācija (temats, kursa darba mērķis, galvenās analizētās teorijas, jēdzieni, galvenie secinājumi par katru nodaļu un par visu darbu kopumā). Darba vērtējums ir atkarīgs no kursa darba vadītāja atsauksmes, aizstāvēšanas procesa runas un atbildēm uz komisijas jautājumiem. Vadītāja vērtējums ir atkarīgs arī no studenta sadarbības ar vadītāju kursa darba izstrādes laikā un termiņu ievērošanas.

Kursa darba I apjoms un struktūra

Kursa darba I kopējais apjoms ir 10-15 lpp. bez pielikumiem.

Kursa darbs I ietver šādas daļas:

- Titullapa
- Rezumējums (latviešu valodā) - ne vairāk kā 250 vārdi, 1 lpp.
- *Abstract* (angļu valodā) - ne vairāk kā 250 vārdi, 1 lpp.
- Satura rādītājs
- Ievads (1 - 2 lpp.)
- Teorētiskā daļa - tā var sastāvēt no vairākām nodaļām ar atsevišķiem nosaukumiem (8-10 lpp.)
- Nobeigums (1 - 2 lpp.)
- Izmantotās literatūras saraksts
- Pielikumi

Turpmāk detalizētāk tiks izklāstītas prasības katras daļas un nodaļas saturam.

Titullapa

Titullapu noformē atbilstoši LU prasībām, norādot šādu informāciju:

- Augstākās mācību iestādes, fakultātes un nodaļas nosaukums (lapas augšā centrā).
- Studiju programmas nosaukums (lapas labajā pusē).
- Studenta vārds un uzvārds (lapas labajā pusē).
- Studenta apliecības numurs (lapas labajā pusē).
- Vārdi - Kursa darbs (lapas vidū, centrā).
- Kursa darba nosaukums (lapas vidū, centrā).
- Darba vadītājs, viņa akadēmiskais nosaukums un zinātniskais grāds, vārds un uzvārds (lapas labajā pusē).
- Rīga un darba aizstāvēšanas gads (lapas apakšā, centrā). Titullapas paraugs:

<p>LATVIJAS UNIVERSITĀTE Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte Psiholoģijas nodaļa</p> <p>Psiholoģijas profesionālā bakalaura studiju programmas studentes Aijas Bērziņas stud. apl. Nr. ab1234</p> <p>Kursa darbs</p> <p>Trauksmes jēdziens psiholoģijā</p> <p>Darba vadītāja: Doc., Dr. psych. Ilze Kalniņa</p> <p>Rīga, 2015</p>
--

Anotācija (latviešu valodā)

Anotācija ir koncentrēts kopsavilkums par būtiskāko un nozīmīgāko pētījuma informāciju (ne vairāk par 250 vārdiem), norādot kursa darba mērķi, galvenās analizētās teorijas vai koncepcijas, minot to autorus un šī teksta beigās norādot kursa darba galvenos vispārinošos secinājumus. Rakstot anotāciju un to tulkojot, vēlams lietot pētījumiem raksturīgo terminoloģiju un par paraugu ņemt zinātnisko pētījumu anotācijas. Anotācijas beigās norāda atslēgas vārdus - tie ir mainīgie lielumi, ko ietver kursa darba nosaukums un kas tiek analizēti darbā. Piemēram, darba par pusaudzju pašvērtējumu atslēgas vārdi varētu būt šādi:

Atslēgas vārdi: pašvērtējums, pusaudzis

Anotācija angļu valodā - Abstract (jaunā lappusē)

Tas ir precīzs latviešu valodas *anotācijas* tulkojums. Anotācijas beigās norāda galvenos darbā analizētos psiholoģijas jēdzienus jeb atslēgas vārdus angļu valodā. Svarīgi, lai anotācijā angļu valodā tiktu lietoti tie paši termini, kas tiek lietoti angļu valodā publicētajā zinātniskajā literatūrā par attiecīgo tēmu. Ieteicams, anotāciju rakstot, iepazīties ar anotācijām zinātniskajos rakstos un lietot līdzīgu izteiksmes veidu.

Key words: self-esteem, adolescent.

Satura rādītājs

Satura rādītājā atspoguļo kursa darba nodaļu un apakšnodaļu nosaukumus un to sākuma lappušu numurus. Lappuses numurē ar arābu cipariem. Nodaļas un apakšnodaļas *nenumurē*, bet lieto dažādas pakāpes virsrakstus kā tekstā, t.i., apakšnodaļu nosaukumi rakstāmi ar atkāpi. Visi nodaļu un apakšnodaļu virsraksti rakstāmi vienādā parastā drukā, nelietojot trekno vai slīpo druku un ar maziem burtiem, izņemot pirmos virsrakstu burtus. Nodaļu nosaukumu beigās neliek punktu un aiz lappušu numuriem neraksta punktu un saīsinājumu "lpp". Satura rādītāja nobeigumā norāda izmantotās literatūras un avotu sarakstu. Pielikumus numurē atsevišķi ar arābu cipariem. Satura rādītāju vēlams iekļaut vienā lappusē.

Ievads

Ievadā pamato temata zinātnisko un sociālo aktualitāti, temata izvēles motivāciju un nozīmību. Īsi raksturo galvenās psiholoģiskās teorijas, vadošās koncepcijas vai atziņas izvēlētajā pētījuma jomā un min to autorus. Katrreiz, kad tiek minēta kāda teorija vai atziņa, ir jānorāda pirmavots - publikācijas autors un izdošanas gads, piemēram, (Gardner, 1983). Ja autors tekstā minēts pirmo reizi, tad min viņa vārdu (vai vārda pirmo burtu) un uzvārdu, un iekavās norāda tos oriģinālvalodā. Turpmāk tekstā min tikai uzvārdu. Arī ievadā izmantotā literatūra ir jāatspoguļo literatūras sarakstā.

Kursa darbā ievada beigās norāda:

- mērķi;
- pētījuma priekšmetu (-us);

Kursa darba mērķim jābūt ciešā saistībā ar kursa darba tematu, pētījuma priekšmets ir tā psiholoģijas kategorija, kas tiek pētīta.

Piemēram, temats "Pusaudžu saskarsmes prasmes"

Kursa darba mērķis: noskaidrot 12-13 gadīgu pusaudžu saskarsmes prasmju īpatnības.

Pētījuma priekšmets - saskarsmes prasme.

Ievada nobeigumā jāsniedz kursa īss darba struktūras raksturojums, minot no kādām nodaļām tas sastāv, cik liels ir darba apjoms lappusēs, cik plašs ir izmantotās literatūras saraksts.

Teorētiskā daļa (jaunā lappusē)

Kursa darba pamattekstu strukturē nodaļās, pārdomājot nodaļu nosaukumus un secību. Literatūras analīzei jābūt mērķtiecīgai un tā jāveic vairākos aspektos jeb līmeņos.

Kursa darbā vispirms jāsniedz izvēlētā psiholoģijas jēdziena vispārējs apskats: jāatspoguļo pamatjēdzienu definīcijas, to skaidrojumu dažādu autoru darbos. Te var palīdzēt psiholoģijas vārdnīcas, enciklopēdijas, mācību grāmatas, un, protams, fundamentālie un teorētiski apkopojošie pētījumi attiecīgajā jomā. Sniedzot dažādu autoru teorijas un atziņas, to īsu raksturojumu noslēdz ar vispārinošo secinājumu, norādot dažādu teoriju vai atziņu līdzību vai atšķirību.

Pēc vispārēja apskata ir jāpievēršas zinātnisko pētījumu atziņām par pētāmo jēdzienu. Lai to izdarītu, būs nepieciešams sniegt katra izvēlētā pētījuma galveno atziņu apkopojumu, akcentēt iegūto rezultātu skaidrojumu, nozīmību. Pēc katra raksta analīzes veikšanas jāsniedz visu apskatīto rakstu apkopojums, jāanalizē to atziņas kopsakarībās un saistībā ar vispārējā apskatā iekļauto informāciju.

Darbā ir būtiski lietot *parafrāzēšanu* - teorētisko daļu rakstīt saviem vārdiem, analizējot (nevis burtiski pārrakstot) lasīto informāciju. Analizējot svešvalodā lasītu literatūru, jāseko līdzi, lai darbs būtu uzrakstīts loģiskā, saprotamā latviešu valodā. Jāizvairās no tiešiem pārnēsumiem no svešvalodas, kas neatbilst latviešu valodai.

Izmantojot ārzemju autoru darbus, konspektējot un veicot to tiešu tulkojumu, tulkojums uzlūkojams par citātu.

Darbā nav vēlams lietot "Es" un "Mēs" vai "autors (ja domā sevi kā darba autoru)" formu. Ja vēlaties norādīt savu pozīciju, dariet to pastarpināti, piemēram, "var piekrist Fromma uzskatam, ka..." vai "kursa darbā plašāk tiks apskatīts tikai šis aspekts" Tomēr personisko viedokli zinātniskos darbos nav pieņemts paust ("es nepiekrītu Freida bezapziņas konceptam").

Pastāv īpašas prasības, kā lietot atsauces tekstā. Jebkurai cita autora atziņai, kas tiek pārstāstīta tekstā (neatkarīgi no tā, vai tā tiek pārfrāzēta vai citēta), jābūt pievienotai norādei uz avotu.

Ja kursa darba autors ir pārstāstījis kāda cita autora izteiktās domas, bet atsauci uz to nav ievietojis, *tas ir uzskatāms par plaģiātu!*

Vislabāk šādu teikumu vai to daļu beigās ievietot atsauces uz atbilstošo darbu vai darbiem, minot iekavās tikai autora vai autoru uzvārdu un avota izdošanas gadu.

Ja teksta rindkopas pirmajā teikumā ir minēta atsauce uz darbu, par kuru tiks runāts visas rindkopas garumā, tad turpmāk aiz katra nākamā teikuma šīs rindkopas ietvaros vairs nav jāliek atbilstošā atsauce.

Ja literatūras avots ir latviešu valodā un autora uzvārds minēts tekstā, tad ir pietiekami, ka tūlīt aiz uzvārda tiek rakstīts tikai avota izdošanas gads (piemēram, „Fromms (2003) ir aprakstījis..”).

Ja avots ir svešvalodā un teikumā parādās autora latviskotais uzvārds, tad teikuma beigās ievieto atsauci ar oriģinālā valodā rakstīto uzvārdu un norāda izdošanas gadu. Latviešu valodā ir pieņemts, ka pirmo reizi minot uzvārdu tekstā (bet nevis atsaucē iekavās) ir jānorāda arī autora iniciāļi vai pilns vārds. Atkārtoti minot šo pašu autoru, raksta tikai viņa uzvārdu. Piemēram: "Pirmā šo problēmu ir aplūkojusi amerikāņu pētniece Mērija Einsvorta (Mary Ainsworth). Einsvorta (Ainsworth, 1983) ir izveidojusi pētniecības metodi saistībā ar... Vairāki ievērojami Rietumu psihologi (Ainsworth, 1983; Erikson, 1982; Rogers, 1963) īpašu uzmanību savos darbos ir veltījuši...".

Autori, kuru uzvārdos oriģinālvalodā netiek izmantota latīņu transkripcija (krievu, ķīniešu, arābu u.c.), atsauces jāveido ar latīņu burtiem (piemēram, Zinchenko, 1983; Vygotsky, 1997).

Vēlams domas izklāstīt skaidri, loģiski, nedrīkst būt citu autoru tekstu tieši pārrakstījumi, nenorādot tos kā citātus. Citātiem norāda lappusi tūlīt aiz literatūras avota (Fromm, 1959, 31).

Kursa darbā ir svarīgi norādīt, ar kuriem oriģinālajiem tekstiem students pats ir iepazinies un kuri ir teksti, ar kuru saturu students ir iepazinies citu autoru atstātā. Piemēram, ja students ir lasījis Blūma darbu par Mišela koncepciju, tad raksturojot kursa darbā Mišela koncepciju, teikuma beigās būtu jāraksta (Mischel, 1994, kā minēts Bloom, 1997).

Ja izmantoti viena autora citāti, kas iegūti, lasot cita autora darbu, nevis pirmavotu, tad jānorāda arī lappuse. Piemēram, Gadamers ir rakstījis: " Ir svarīgi apzināt pašam savus aizspriedumus tā, lai interpretējamais teksts parādītos ar savām inovācijām un piedāvātu savu patiesību iepretim mūsu priekšzināšanām" (Gadamer, 1975, kā minēts Bleicher, 1980, 110).

Ja netiek izmantoti citāti, bet pārstāstītas kāda autora galvenās idejas, ko analizē cits autors, tad tekstā atbilstoši uz to jānorāda. Piemēram, varētu rakstīt šādi: „Blūms (Bloom, 1997) ir analizējis dažādus pētījumus saistībā ar Mišela teorētiskajiem uzskatiem par pašregulāciju, norādot, ka Mišels raksturoja pašregulāciju... (Mischel, 1994, kā minēts Bloom, 1997)".

Studentam maksimāli daudz ir jācenšas izmantot oriģinālie avoti (pašam iepazīstoties ar zinātnisko žurnālu rakstiem un grāmatām) un iespējami mazāk jāizmanto pastarpinātas atsauces ("kā minēts"). Pastarpinātas atsauces ir pieļaujams izmantot tajos gadījumos, kad atsauce ir uz bibliogrāfiski retu grāmatu vai žurnālu, kā arī uz tādiem avotiem, kurus darba kontekstā ir būtiski citēt, bet kas nav pieejami LU bibliotēkā vai LU abonētajās elektroniskajās datu bāzēs.

Ja avotam ir divi autori, tad iekavās katru reizi, atsaucoties uz šo avotu, min abus autorus, starp tiem liekot & zīmi, piemēram (DeCasper & Fifer, 1972). Ja avotam ir no trīs līdz pieciem autoriem, tad iekavās pirmo reizi min visus autorus, starp pēdējiem diviem liekot komatu un & zīmi, piemēram (Jost, Fitzsimons, & Kay, 2004), bet, šo avotu minot atkārtoti, min tikai pirmā autora uzvārdu, kam seko "et al" ar punktu aiz "al", piemēram (Jost et al., 2004). Ja autoru skaits ir seši un vairāk, tad gan pirmajā reizē, gan citējot atkārtoti min tikai pirmā autora uzvārdu, kam seko "et al" ar punktu aiz "al" (Nelson et al., 1983).

Ja vienam autoram vienā gadā ir iznākuši vairāki darbi, uz kuriem ir atsauces kursa darbā, tad gan atsaucē, gan literatūras sarakstā aiz darba izdošanas gada tiek pievienots alfabēta burts (Bowlby, 1977a).

Jāizvairās no citu autoru darbu, īpaši mācību grāmatu, pārstāsta. Nav vēlama pozīcija – pārrakstīt vispārzināmās patiesības no mācību grāmatām, piemēram, ja tiek pētīta skolēnu intelektuālā attīstība, tad nav plaši jāraksturo Ž. Piažē visas 4 intelekta attīstības stadijas ar visām apakšstadijām. Pilnīgi pietiekami, ka dažās rindkopās ir izklāstīta Piažē teorijas būtība, sniedzot atsauces uz pirmavotiem. Galvenā uzmanība jāvelta jaunākajiem pētījumiem šai jomā un to rezultātu analīzei.

Kursa darbu vēlams sadalīt apakšnodaļās. Katras apakšnodaļas nobeigumā vismaz nelielas rindkopas veidā ir jāizdara nodaļu apkopojoši secinājumi.

Nobeigums

Nobeigums rezumē darba mērķu un uzdevumu izpildi, apkopo katras kursa darba nodaļas galvenās atziņas. Var minēt ieteikumus tālākai temata izstrādei.

Nobeigumu vēlams rakstīt tā, lai jebkuram speciālistam, kas to lasa, būtu skaidrs, kāds bija izvēlēta temata literatūras analīzes mērķis un kādas svarīgas atziņas iegūtas analīzes procesā.

Izmantotās literatūras saraksts

Sarakstu veido alfabēta secībā, neatkarīgi no tā, kādā valodā ir darbs. Visu autoru darbus raksta latīņu burtiem, krievu valodas grāmatām kvadrātiekvās norāda tulkojumu latviešu valodā. Literatūras avotiem nav jābūt numurētiem, un tie jāraksta precīzi tā, kā norādīts literatūras saraksta noformēšanas nodaļā.

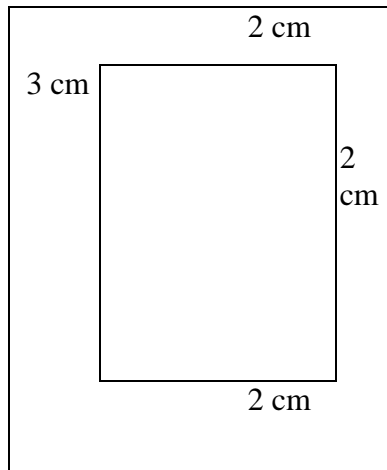
Izmantotās literatūras sarakstā jāievieto *visus* avotus, kurus students ir izmantojis bakalaura darba izstrādāšanai, kā arī uz kuriem students ir atsaucies bakalaura darbā, bet kurus pats nav lasījis. Piemēram, students nav lasījis oriģinālos Ž. Piažē darbus, bet raksturo 4 intelekta attīstības stadijas, balstoties uz izlasītās mācību grāmatas tekstu. Šajā gadījumā izmantotās sarakstā jāievieto gan šīs mācību grāmatas nosaukums, gan Ž. Piažē darba nosaukums, uz ko atsauca mācību grāmatas autors. Uz visiem avotiem, kas iekļauti izmantotās literatūras sarakstā, tekstā ir jābūt vai nu tiešai, vai pastarpinātai atsaucei, savukārt izmantotās literatūras sarakstā ir jābūt visiem avotiem, uz kuriem students ir tieši vai pastarpināti atsaucies tekstā. Sarakstā nedrīkst norādīt avotus, uz kuriem nav atsauces darbā.

Pielikumi

Pielikumā var ievietot lielākās tabulas vai shēmas, ko nav lietderīgi iekļaut pamattekstā. Visiem pielikumiem nepieciešams nosaukums un tiem jābūt numurētiem. Numurē arī pielikuma lappuses. Uz katru pielikumu jābūt norādei tekstā.

Kursa darba pēdējās lappuses augšpusē jābūt autora parakstam, darba nodošanas datumam un norādei, ka tas ir autora oriģināldarbs. Kursa darbs ir oriģināls dažādu literatūras avotu apkopojums, tātad autors to raksta ar saviem vārdiem, nevis pārraksta dažādu autoru tekstus (izņēmumi - citāti), tāpēc students ar savu parakstu kursa darba beigās apliecina, ka kursa darbs ir viņa oriģināldarbs.

KURSA DARBA I NOFORMĒŠANA

Teksts jāraksta uz baltām A4 formāta lapām (21 cm x 29,7 cm), datorsalikumā, lietojot *Times New Roman* fontu, fonta izmērs tekstā 12, nodaļu virsrakstu burtu lielums - 14 punkti, rindstarpa - 1,5. No augšējās, apakšējās un labās malas atstāj atstarpi 2 cm, bet no kreisās malas - 3 cm platumā. Katru jaunu rindkopu sāk ar atkāpi - 1 cm apjomā. *Nelieto teksta izlīdzināšanu!* Lappuses numurē apakšā lapas vidū ar arābu cipariem, sākot ar lappusi, kas seko titullapai.

Katru nodaļu sāk jaunā lappusē. Lappuse nedrīkst beigties ar virsrakstu. Nodaļu virsrakstus raksta ar lielajiem burtiem, bet apakšnodaļu virsrakstus - ar mazajiem burtiem (izņemot pirmo burtu) treknrakstā (**bold**). Aiz virsraksta punktu neliek. Virsraksta attālums no iepriekšējā un turpmākā teksta ir divas rindstarpas. Nodaļas ir: teorētiskās daļas nodaļas, metode, rezultāti, diskusija, secinājumi, izmantotās literatūras saraksts, pielikumi. Ja tekstā vēlas izcelt kādu vārdu vai frāzi, tad lieto *slīpo druku*, bet nelieto **trekno** druku.

Tekstā lieto tikai tos saīsinājumus, kas ir vispārpieņemti, vai kuri ir iepriekš tekstā skaidroti. Piemēram, APA - Amerikas Psihologu asociācija. Ja atkārtoti jālieto kāds nosaukums, tad, minot to pirmo reizi, raksta pilnu nosaukumu un iekavās norāda saīsinājumu, kāds tiks lietots turpmāk tekstā. Piemēram, Latvijas Klīnisko psihologu asociācija (turpmāk tekstā - LKPA).

Turpmāk sniegti virsrakstu izvietojumu paraugi, kam seko teksts ar atbilstošām atkāpēm. Vietām informācija atkārtosies, bet tas ir nepieciešams, lai lasītājs iegūtu labāku priekšstatu par virsrakstu un teksta izvietojuma attiecībām. Tekstā starp rindām lietots 1,5 intervāls.

ANOTĀCIJA

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto slīpo druku. Tekstu raksta ar rindstarpu 1,5, to neizlīdzinot. Teksta apjoms var būt līdz 850 rakstu zīmēm.

Atslēgas vārdi:

ABSTRACT

Anotāciju svešvalodā raksta *jaunā lappusē*. Jāievēro angļu valodas pareizrakstība. Šī nodaļa ir precīzs anotācijas tulkojums angļu valodā.

Key words:

IEVADS

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Ievada vēlamais apjoms 1-2 lpp.

TEORĒTISKĀS DAĻAS NODAĻAS VIRSRAKSTS

Teorētiskās daļas apakšnodaļas virsraksts

Katru teorētiskās daļas nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Katru jauno rindkopu sāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Aiz virsrakstu nosaukumiem punktu neliek. Starp apakšnodaļas virsrakstu un tekstu atstāj rindstarpu 2.

Teorētiskās daļas apakšnodaļas virsraksts

Šī apakšnodaļa seko tūlīt aiz iepriekšējās, neizlaižot tukšu rindu. Starp iepriekšējo tekstu un nākamās apakšnodaļas virsrakstu atstāj rindstarpu 2. Tāpat starp apakšnodaļas virsrakstu un sekojošo tekstu atstāj rindstarpu 2. Katru rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet, ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*.

NOBEIGUMS

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Seko teksts ar atkāpi. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

Izmantotās literatūras un avotu sarakstu sāk jaunā lappusē. Literatūras sarakstu kārtu alfabēta kārtībā neatkarīgi no avota valodas. Katra avota nosaukumu sāk rakstīt jaunā rindā bez atkāpes, bet pārējo šī avota tekstu - ar atkāpi, kā parādīts šajā rindkopā.

Literatūras avota noformēšanas pieņemtais veids dažādiem izdevumiem ir atšķirīgs.

Periodika

- autora uzvārds un iniciāļi (ja ir vairāk kā viens autors, raksta visus, starp pēdējiem diviem angļu tekstā raksta zīmi &),
- izdošanas gads iekavās,
- raksta nosaukums - vienīgi nosaukuma pirmā vārda pirmo burtu raksta ar lielo burtu,
- *žurnāla nosaukums* (to raksta slīpā drukā) - visus žurnāla nosaukuma vārdus raksta ar lielo burtu, izņemot palīgvārdus,
- tikai *sējums*, ja lappušu numerācija ir sējuma ietvaros (to raksta slīpā drukā),
- t. sk. numurs, ja lappušu numerācija (retos gadījumos) ir numura ietvaros,
- raksta lappuses.

Jāievēro tos vārdu saīsinājumus, atstarpes starp vārdiem, atkāpes un tās pieturzīmes starp vārdiem vai skaitļiem, kas lietoti piemēros.

Piemēram:

Gertner, D., & Markman, A. B. (1997). Structure mapping in analogy and similarity. *American Psychologist*, 52, 45-56.

Rosch, E. H., Mervis, C. B., Gray, W. D., Johnson, D. M., & Boyes-Bream, P. (1976). Basic objects in natural categories. *Cognitive Psychology*, 8, 382-439.

Tajfel, H. (1969). Cognitive aspects of prejudice. *Journal of Social Issues*, 25(4), 79-97.

Nodaļas no rakstu krājumiem vai no gramatam

- raksta vai nodaļas autora uzvārds un iniciāļi (ja ir vairāki raksta autori, raksta visus, starp pēdējiem diviem angļu tekstā raksta zīmi &),
- izdošanas gads iekavās,
- raksta nosaukums -- vienīgi nosaukuma pirmā vārda pirmo burtu raksta ar lielo burtu,
- raksta krājuma sastādītāju(us), vispirms iniciāļi, tad uzvārds, norādot iekavās (red.), ja raksts ir latviešu valodā, vai (Ed.), daudzskaitlī - (Eds.), ja raksts ir angļu valodā;
- *grāmatas nosaukums* (to raksta slīpā drukā),
- nodaļas lappuses - ja raksts ir latviešu valodā (4.-20. lpp), ja raksts ir angļu valodā (pp. 4-20).
- izdošanas vieta (pilsēta),
- izdevniecības pilns nosaukums.

Piemēram:

Klahr, D. (1984). Transition processes in quantitative development. In R.S. Sternberg (Ed.), *Mechanisms of cognitive development* (pp. 35-56). New York: Freeman.

Priedīte, A. (2002). Mātes-bērnu dialogi. No: I. Austers (red.) *LU Psiholoģijas rakstu krājums* (32. - 39. lpp.). Rīga: Zinātne.

Sternberg, R. J. (1984). Mechanisms of cognitive development: A componential approach. In R. S. Sternberg & J. P. Bauer (Eds.), *Mechanisms of cognitive development* (pp. 67-87). New York: Freeman.

Monogrāfijas, grāmatas

- autora uzvārds un iniciāļi (ja ir vairāki autori, raksta visus starp pēdējiem diviem angļu tekstā raksta zīmi &),
- izdošanas gads iekavās,
- *grāmatas nosaukums (raksta slīpā drukā)*,
- izdošanas vieta (pilsēta),
- izdevniecības pilns nosaukums.

Piemēram:

Cattell, R. B. (1987). *Intelligence: Its structure, growth and action*. New York: North- Holland.

Priedīte, A. (2005). *Bērna agrīnās valodas attīstība*. Rīga: Zinātne.

Konferenču rakstu krājumi

Raksta līdzīgi kā nodaļas no grāmatām.

Piemēram:

Raševska M. (1999). Socio-psychological climate in Latvian and USA schools in 1991 and 1998. In S. Sebre, M. Rascevska, S. Miezīte (Eds.). *Identity and self-esteem: Interactions of students, teachers, family and society. Scientific Papers of XXI International School Psychology Colloquium Riga'98* (pp. 99-115). Rīga: SIA Mācību apgāds NT.

Sarakstā iekļauj arī *nepublicētos materiālus*, ja tādi tiek izmantoti, piemēram, citu studentu maģistra vai bakalaura darbi. Tādā gadījumā iekavās norāda (nepublicēts materiāls vai unpublished), vai arī (iespiešanā vai in press).

Elektroniski izdevumi

Elektroniskiem izdevumiem norāda pilnu to nosaukumu saskaņā ar iepriekš minētajiem norādījumiem. Ja darba elektroniskajā versijā (piemēram, žurnāla rakstam) ir norādīta visa nepieciešamā bibliogrāfiskā informācija (skat. iepriekš pie periodikas u.c.), tad interneta adresi norādīt nav nepieciešams.

Ja internetā atrastajiem tekstiem kāda no iepriekšminētās informācijas iztrūkst (piemēram, nav minēts žurnāla nosaukums, lappuses utt.) vai arī informācija ir publicēta *tikai* elektroniski, tad norāda interneta adresi un datumu, kad iegūta informācija no šīs adreses.

Piemēram,

Myers, R. (1999). *Helping your child develop self-esteem*, Child Development Institute. Retrieved October 19, 2003 from http://www.cdipage.com/self_esteem.htm.

Ja elektroniskam izdevumam nav minēts autors, tad tekstā min pirmo daļu no raksta nosaukuma vai institūciju, no kurienes radies raksts, un literatūras sarakstā sākotnēji min raksta nosaukumu pilnībā vai arī institūciju, no kurienes radies raksts, datumu, kad raksts ir izkopēts un elektroniskās mājas lapas adresi.

Piemēram:

National Council of Child Development. (2006). Curriculum for kindergarten language development. Washington, DC: National Council, Retrieved October 3, 2006, from <http://www.nccd.org/focalpoints/downloads.asp>.

Ja ir iegūts elektronisks izdevums latviešu valodā, tad atsauci raksta ar latviskām norādēm,

Piemēram:

LETA. (2008). Pētījums: Rīgas skolēni smēķē katru dienu. Iegūts 2008. g. 8. janvārī no <http://www.delfi.lv/news/national/politics>.

Par latīņu burtiem. Ja darbā tiek izmantota literatūra, kuras oriģinālvaloda nav latīņu transkripcijā (piemēram, Богоявленская Д. Б. (2002). Психология творческих способностей. Москва: Академа), to raksta vispirms ar latīņu burtiem, tad kvadrātiekvāš ievieto darba nosaukumu latviski.

Piemēram:

Bogojavlenskaja, D.B. (2002). *Psihologija tvorcheskih sposobnostej* [Radošo spēju psiholoģija]. Moskva: Academia.

Kursa darba tekstā raksta autora vārdu ar latīņu burtiem. Ja literatūras sarakstā ir iekļauta literatūra, kuras oriģinālvalodā izmantota latīņu alfabēta modifikācija (vācu, dāņu u.c.), tad avotu raksta oriģinālvalodā, bet kvadrātiekvāš ievieto darba nosaukumu latviski. *Piemēram:*

Werbik, H. (1978). *Handlungstheorien* [Uzvedības teorijas]. Stuttgart: Kohlhammer. Darbiem angļu valodā tulkojumu nesniedz.

Izmantotās literatūras saraksta paraugs

Barron, F. (1988). Putting creativity to work. In R.J. Sternberg & J.D. Davidson (Eds.), *The nature of creativity* (pp. 76-98). New York: Cambridge University Press.

Binet, A., & Simon, T. (1905-1908/1961). The development of intelligence in children. In J. Jenkins & D. G. Paterson (Ed.), *Studies in individual differences: The search for intelligence* (pp. 81-112). New York: Appleton-Century-Crofts.

Bogojavlenskaja, D.B. (2002). *Psihologija tvorčeskih sposobnostej* [Radošo spēju psiholoģija]. Moskva: Academia.

Boulbijs, Dž. (1998). *Drošais pamats. Vecāku un bērnu savstarpējā pieķeršanās – cilvēka veselīgas attīstības priekšnoteikums*. Rīga: Rasa ABC.

Brody, N. (1997). Intelligence, schooling, and society. *American Psychologist*, 52, 1146-1158.

Butcher, H.J. (1968). *Human intelligence: Its nature and assessment*. London: Methuen & Co LTD.

Cantor, N., & Kihlstrom, J.F. (1987). Social intelligence: The cognitive basis of personality. In P. Shaver (Ed.), *Review of personality and social psychology* (Vol. 6., pp.15-34). Beverly Hills, CA: Sage.

Carroll, J.B. (1993). *Human cognitive abilities: A survey of factor-analytic studies*. New York: Cambridge University Press.

National Council of Child Development. (2006). Curriculum for kindergarten language development. Washington, DC: National Council, Retrieved October 3, 2006, from <http://www.nccd.org/focalpoints/downloads.asp>.

Werbik, H. (1978). *Handlungstheorien*. Stuttgart: Kohlhammer [Verbiks H. Uzvedības teorijas].

Pirms kursa darba iesniegšanas darbu vēlams vēlreiz pārlasīt, izlabot gramatiskās un tehniskās kļūdas, kas radušās darba drukāšanas laikā. Visām shēmām, attēliem utt. jābūt zīmētiem ar melnu krāsu. Kursa darbs ir jāievieto tādā mapē, kur lappuses ir sastiprināmas, nav nepieciešama speciāla iesiešana ar spirāli vai cietos vākos.